

КОНВЕРГЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БІБЛІОТЕЧНИХ КАДРІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Бачинська Надія

м. Київ

Сучасна бібліотечна професія потребує поєднання традиційних компетенцій із новими цифровими, комунікаційними та інформаційними навичками. Конвергентний підхід у підготовці бібліотечних кадрів передбачає інтеграцію міждисциплінарних знань, технологічних інструментів та практичного досвіду для забезпечення високого рівня професійної готовності. Бібліотекарі мають вміти адаптуватися до нових форматів роботи, ефективно використовувати цифрові ресурси, інтегрувати інформаційні та комунікаційні технології у практичну діяльність. Розвиток конвергентних компетенцій дозволяє забезпечити відповідність підготовки фахівців сучасним потребам суспільства, сприяє формуванню критичного мислення, аналітичних навичок та здатності до колективної роботи. Підготовка бібліотечних кадрів у такому ключі також передбачає активну взаємодію освітніх установ із бібліотеками, архівами, музеями та громадськими організаціями, що створює умови для практичного застосування здобутих знань. У цьому контексті дослідження конвергентних стратегій стає актуальним інструментом модернізації освітніх програм та підвищення професійної конкурентоспроможності майбутніх фахівців бібліотечної сфери.

Водночас, розвиток бібліотечної справи супроводжується швидкою цифровізацією та інтеграцією інформаційно-комунікаційних технологій, що висуває нові вимоги до професійної підготовки кадрів. Традиційні моделі освіти не завжди здатні забезпечити формування міждисциплінарних компетенцій, необхідних для ефективної діяльності в умовах сучасного інформаційного середовища. Конвергентний підхід дозволяє інтегрувати теоретичні знання, практичні навички та цифрові технології, створюючи умови для формування високопрофесійного фахівця. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю модернізації освітніх програм, підвищення якості підготовки бібліотечних кадрів та забезпечення їх здатності адаптуватися до нових професійних вимог. Розвиток конвергентних компетенцій стає ключовим чинником конкурентоспроможності та професійного успіху майбутніх фахівців.

Метою представленої роботи є виявлення та аналіз конвергентних стратегій підготовки бібліотечних кадрів, що інтегрують міждисциплінарні знання, цифрові технології

та практичні навички, для підвищення професійної компетентності та відповідності сучасним вимогам інформаційного та освітнього середовища. Завдання дослідження окреслимо у визначенні понятійно-теоретичних основ конвергентного підходу у підготовці бібліотечних кадрів; загальному аналізі освітніх програм та практик, що сприяють формуванню міждисциплінарних компетенцій; означенні ролі цифрових технологій та інформаційно-комунікаційних інструментів у професійній підготовці майбутніх бібліотекарів; характеристиці практичних кейсів інтеграції бібліотек, архівів, музеїв та громадських організацій у процес підготовки фахівців та оцінці впливу конвергентного підходу на підвищення професійної готовності та конкурентоспроможності випускників у бібліотечній сфері.

У дослідженні застосовано комплексний підхід, що поєднує аналіз наукової літератури з практичними кейсами бібліотечної та освітньої діяльності. Використано контент-аналіз освітніх програм та проєктів, оцінку цифрових платформ і соціальних мереж для підготовки фахівців, а також методи системного та порівняльного аналізу для визначення ефективності конвергентних стратегій. Конвергентний підхід передбачає інтеграцію міждисциплінарних знань, технологій та практичних навичок у процесі професійної підготовки бібліотекарів. Теоретично він базується на синтезі освітніх, інформаційних та управлінських компетенцій, що забезпечує формування цілісного фахового профілю, що дозволяє враховувати сучасні виклики цифрового та інформаційного середовища, потреби громади та вимоги ринку праці. В основі концепції лежить ідея поєднання академічної освіти з практичними кейсами, що підвищує професійну адаптивність майбутніх фахівців.

Сучасні програми підготовки бібліотечних кадрів включають курси з інформаційних технологій, управління знаннями, комунікаційних навичок, цифрової грамотності та медіаосвіти. Освітні практики передбачають інтегроване навчання через лабораторні заняття, проєктну діяльність та стажування у бібліотеках, архівах і музеях. Така організація навчального процесу дозволяє формувати компетенції, необхідні для ефективної роботи в умовах сучасної інформаційної екосистеми. Впровадження міждисциплінарних підходів сприяє розвитку критичного мислення, здатності до аналізу та адаптації до нових професійних викликів.

Інтеграція практичних кейсів із реальних бібліотечних та культурних проєктів дозволяє здобувачам набути досвід застосування теоретичних знань у професійній діяльності. Формування цифрових компетенцій створює можливості для ефективного використання онлайн-ресурсів, електронних каталогів та систем управління бібліотечними даними. Включення медіаосвіти у навчальні програми сприяє розвитку навичок критичного сприйняття інформації та формує відповідальне ставлення до цифрового контенту.

Використання міждисциплінарних підходів стимулює інноваційність мислення та здатність генерувати нові проєктні ідеї і як результат – модель підготовки забезпечує формування комплексної професійної компетентності, що відповідає сучасним вимогам інформаційно-культурного середовища.

Цифрові платформи, соціальні мережі, електронні бібліотеки та системи управління контентом стають ключовими інструментами формування сучасних компетенцій. Використання технологій дозволяє здобувачам опановувати навички роботи з великими обсягами інформації, створювати цифрові продукти та інтерактивні проєкти. Інформаційно-комунікаційні інструменти забезпечують можливість дистанційного навчання, проведення вебінарів та онлайн-виставок, що розширює практичний досвід і підвищує залученість аудиторії. Цифрові технології сприяють розвитку інформаційної та медіаграмотності, що є критично важливою для сучасного бібліотекаря та дозволяють відпрацьовувати навички критичного аналізу даних та оцінки достовірності інформаційних ресурсів. Використання інтерактивних платформ стимулює творче мислення та проєктну активність здобувачів. Системи управління контентом забезпечують практичне засвоєння організаційних і управлінських компетенцій у цифровому середовищі. Інтеграція цифрових інструментів у навчальний процес формує готовність майбутніх фахівців до роботи у багатофункціональних бібліотечних та інформаційних структурах.

Інтеграція ж з іншими культурними та освітніми установами дозволяє здобувачам брати участь у реальних проєктах: організації виставок, освітніх заходів, цифрових архівних ініціатив. Спільна діяльність із громадськими організаціями сприяє розвитку комунікаційних, організаційних та соціальних навичок. Такі кейси формують розуміння міждисциплінарного характеру професії та підвищують здатність майбутніх фахівців адаптуватися до різних професійних контекстів. Залучення здобувачів до міжустановчих проєктів розвиває навички командної роботи та управління ресурсами. Практичний досвід у проєктній діяльності стимулює інноваційне мислення та здатність до вирішення комплексних професійних завдань. Інтеграція з музеями та архівами сприяє усвідомленню важливості збереження культурної та історичної спадщини. Участь у громадських ініціативах формує соціальну відповідальність і активну громадянську позицію майбутніх бібліотекарів.

Дослідження показало, що інтеграція міждисциплінарних знань, цифрових технологій та практичних навичок забезпечує формування цілісного профілю сучасного бібліотекаря. Системне використання цифрових платформ та соціальних мереж підвищує залученість студентів та їхню здатність реалізовувати проєкти у бібліотеках, архівах і музеях. Практичні кейси демонструють ефективність партнерства з освітніми закладами та громадськими організаціями у підготовці фахівців. Конвергентний підхід сприяє розвитку

аналітичних, організаційних та комунікаційних компетенцій, а також готовності студентів до роботи в сучасних інформаційних і культурних середовищах. Впровадження означених стратегій підвищує конкурентоспроможність випускників та їх здатність адаптуватися до змін професійного середовища.

Конвергентні стратегії підготовки бібліотечних кадрів є ключовим інструментом модернізації освітніх програм і підвищення професійної готовності фахівців, що забезпечують інтеграцію міждисциплінарних знань, цифрових технологій та практичного досвіду, формують комплексні компетенції та підвищують адаптивність майбутніх бібліотекарів. Співпраця з музеями, архівами, громадськими організаціями та освітніми установами сприяє практичній реалізації здобутих знань і розвитку професійної автономії. Конвергентний підхід також підвищує здатність здобувачів критично осмислювати інформаційне середовище, брати участь у проєктній діяльності та впроваджувати інноваційні рішення. У результаті, підготовка бібліотечних кадрів за конвергентною моделлю сприяє розвитку професійної компетентності, формуванню конкурентоспроможних фахівців і зміцненню позицій бібліотек у культурно-освітньому просторі.

Застосування конвергентних стратегій сприяє формуванню комплексних компетенцій, що включають аналітичні, цифрові, комунікаційні та організаційні навички, що дозволяє випускникам ефективно інтегруватися в сучасну бібліотечну та культурно-освітню практику, брати участь у проєктній діяльності та ініціативах громад. Конвергентний підхід підвищує адаптивність фахівців, їх здатність до інноваційної діяльності та забезпечує відповідність професійним стандартам сучасної бібліотечної справи. У результаті, здобувачі, які опановують конвергентну модель підготовки, демонструють високу готовність до професійної діяльності та конкурентоспроможність на ринку праці. Застосування конвергентних стратегій дозволяє формувати у здобувачів системне мислення та здатність до міждисциплінарного аналізу складних інформаційних процесів. Інтеграція цифрових та практичних компетенцій стимулює розвиток інноваційного підходу до управління бібліотечними ресурсами. Конвергентна підготовка підвищує рівень професійної автономії та самостійності майбутніх бібліотекарів у прийнятті управлінських і організаційних рішень. Водночас такий підхід сприяє формуванню здатності до критичного осмислення соціокультурних процесів та інтеграції бібліотечної діяльності у ширший культурно-освітній контекст.

Перелік джерел:

1. Bachynska N., Tverytnykova E., Drozdova T., & Salata H. Management of archive and library institutions: expert evaluation of the quality of activities. *Bulletin of the National Technical*

University «KhPI» Series: New Solutions in Modern Technologies. 2024. № 2(20). С. 17–23.

<https://doi.org/10.20998/2413-4295.2024.02.03>